

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเพชรบุรี

The Administration of Student Care and Support System of School under the
Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office

บุญญาดา เกตุกระจ่าง

Punyada Ketkrachang

ครูผู้ช่วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

Assistant Teacher, Phetchaburi Primary Educational Service Area Office

E-mail: suwaree.ket@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน และ (3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 267 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งเสริมและการพัฒนา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการส่งต่อ (2) ครูที่มีเพศประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน และ (3) ปัญหา คือ ผู้บริหารกำหนดเกณฑ์ในการคัดแยกนักเรียนยังไม่ชัดเจน ทำให้การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ยังไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะคือผู้บริหารควรจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งร่วมกันวางระบบการทำงานการวางแผนการจัดกิจกรรมให้ชัดเจนทุกขั้นตอน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับครูให้สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องและรวดเร็ว สามารถประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องและส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาได้อย่างทัน่วงที

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การส่งต่อนักเรียน การคัดกรองนักเรียน
สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to (1) study the administration of student care and support system of school under the Phetchaburi secondary educational service area office. (2) compare the administration of student care and support system of school under the Phetchaburi secondary educational service area office according to variables: gender, work experience and school size, and (3) study the problems and suggestions the administration of

student care and support system of school under the Phetchaburi secondary educational service area office. The sample of 267 people randomly selected from teachers under the Phetchaburi secondary educational service area office, using a simple random method by drawing lots according to the names of teachers. Instrument used was questionnaire. The data were analyzed statistically for frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, One-way ANOVA Compare pairs using the LSD method. The research results were as follows: (1) the administration of student care and support system was overall and aspect at the good level, when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was screening students, followed by knowing students individually, prevention and problem solving, and promotion and development. The aspect with the lowest average score was the student referral, (2) the teachers with difference gender, work experience and school size were no different views on the administration of student care and support system, and (3) the main problem is administrators have unclear criteria for separating students., as a result, organizing activities to visit students' homes to get to know students individually is not yet systematic, lack of continuity. The suggestion is administrators should create an information system to analyze individual students, along with jointly setting up a working system, planning activities clearly in every step to provide guidelines for teachers to be able to perform their tasks correctly and quickly, able to coordinate with relevant people and refer students with problems in a timely manner.

Keywords: Educational Administration, Student Care and Support System, Student Referral, Student Screening, Secondary Schools

บทนำ

เด็กและเยาวชน ไทยในปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างกันไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต แม้ว่าผู้ปกครองครู อาจารย์ และคนทำงานด้านเด็กจะใช้ความรัก ความปรารถนาดีอย่างมากมายเพียงใดก็ตาม ก็ไม่อาจพิทักษ์ปกป้อง และคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัย หรือมีพฤติกรรมตามที่สังคมคาดหวังได้ จากการประมวลสถิติข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า เด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอื่น ๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ ตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์ จนถึงขั้นหมกมุ่น และเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกมจนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม นิยมประลองความเร็ว มีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมายใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจและข้อขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา ค่านิยมความเป็นไทย ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อ และให้ความสัมพันธ์กับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, น. 1-2)

ด้วยเหตุนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้กำหนดนโยบายการศึกษาและทำการปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และได้ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งมีเป้าหมายในการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้กำหนดไว้และยังสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2560) ของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในเรื่องการให้ความดูแลและช่วยเหลือนักเรียนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นระบบหนึ่งในการบริหารของสถานศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคนในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนด้วยระบบและเครื่องมือต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, น. 8-9)

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา โดยการสำรวจข้อมูลเป็นรายกรณีและจากการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล และจากข้อมูลสารสนเทศของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี, 2566, น. 1) พบปัญหาของนักเรียนที่หลากหลาย ได้แก่ ความเสี่ยงทางด้านอารมณ์ ความประพฤติ สมาธิสั้น อยู่ไม่นิ่ง สัมพันธภาพกับเพื่อน เศรษฐกิจ ความคุ้มครอง เพศ ความปลอดภัย สารเสพติด และยังพบปัญหาจากข้อมูลในระเบียบสะสมด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการเรียน ร่างกาย สุขภาพ เป็นต้น นอกจากนี้สภาพโดยรอบที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางเศรษฐกิจภูมิศาสตร์ มีสภาพที่เป็นสังคมเมืองและสังคมชนบท ความเจริญจึงมาถึงอย่างรวดเร็วส่งผลให้เกิดอาชีพอย่างหลากหลาย เช่น รับจ้าง ทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ประมง ค้าขาย ทำธุรกิจบริหารโรงแรมและโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นต้น จึงเป็นผลให้มีทั้งนักเรียนในท้องถิ่นและย้ายมาจากถิ่นอื่นมาอาศัยอยู่กับครอบครัว อีกทั้งยังมีนักเรียนส่วนหนึ่งที่ต้องทำงานหารายได้พิเศษระหว่างเรียนเพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองและผู้ปกครองส่วนใหญ่ขาดการเอาใจใส่ดูแลนักเรียน ทั้งยังขาดการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการดูแลพฤติกรรมส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านพฤติกรรมและการเรียนของนักเรียนตามมา ได้แก่ การแสดงกิริยามารยาทไม่เหมาะสม การไม่ส่งงาน การส่งงานล่าช้า ขาดระเบียบวินัยในตนเอง มาไม่ทันเข้าแถวและทำกิจกรรมหน้าเสาธง เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี, 2564, น. 1-2)

การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี ยังมีข้อจำกัดทั้งที่เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจที่หลากหลาย รวมถึงมีความเสี่ยงสูงในด้านพฤติกรรมของนักเรียน เช่น ปัญหาการใช้ความรุนแรง การเข้าถึงสารเสพติด และปัญหาครอบครัว ซึ่งล้วนส่งผลกระทบโดยตรงต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเชิงปฏิบัติ การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างทางองค์ความรู้ดังกล่าว โดยการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและการเสนอข้อเสนอแนะเชิงระบบ ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในเชิงนโยบายและปฏิบัติได้จริง

จากสภาพปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้นำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

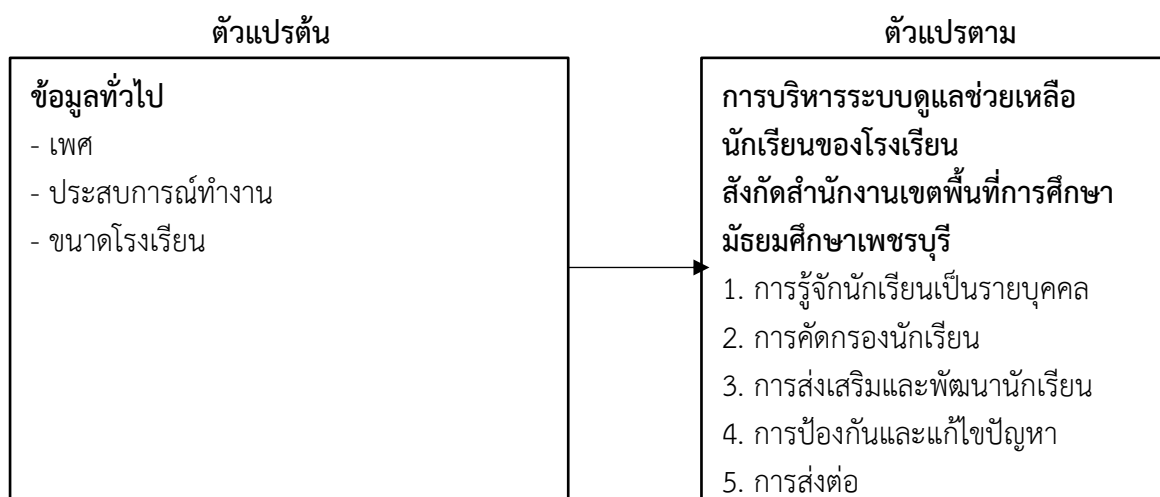
การทบทวนวรรณกรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น. 35) ได้ระบุว่า การนำระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเข้าสู่สถานศึกษา มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาจะต้องเป็นความร่วมมือกันในการดำเนินงานของทุก ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษา หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยมีบุคลากรหลักในการ ดำเนินงานคือ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา โดยมีการกิจที่เป็นหัวใจของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน 5 กิจกรรม คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยให้ครูทราบถึงจุดแข็งจุดอ่อนของนักเรียน แต่ละคน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ซึ่งต้องเลือกวิธีการและเครื่องมือหรือเทคนิคต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพ ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและสามารถนำไปวางแผนเพื่อให้การช่วยเหลือ ป้องกันและส่งเสริม พัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม
2. การคัดกรองนักเรียน เป็นการจัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มตามพฤติกรรม ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2-3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยพิจารณาการจัดกลุ่มจากการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลการ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสถานศึกษาควรจัดทำเกณฑ์การคัดกรองเอง เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ของสถานศึกษา
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการและ เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวเผชิญกับปัญหา และสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามวัยของตนได้อย่างปกติ
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคือ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและ การคัดกรองนักเรียน ซึ่งหากครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มี ปัญหาจำเป็นอย่างยั้งที่ครูต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับลักษณะ ของปัญหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อช่วยให้นักเรียนมีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคม ต่อไป
5. การส่งต่อนักเรียน ในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนในกรณีที่มีปัญหายากต่อการ ช่วยเหลือหรือช่วยเหลือนักเรียนแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรส่งต่อนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านกรณีของเด็กมีความสามารถพิเศษ หรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเด็กด้อยโอกาส ก็ควรส่งต่อ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูก ทางและรวดเร็วขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนตามกรอบในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น. 35) แสดงรายละเอียดกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นการศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1977, pp. 607 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 276 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากตามรายชื่อครูจนครบตามจำนวนที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales)

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Questionnaire) ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง .67 - 1 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.958

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเปรียบเทียบ

รายคู่ด้วยวิธี LSD ส่วนการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของครู โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี พบว่า ครูมีทัศนะต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับดี เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานที่สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างครูที่ปรึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคนในสถานศึกษาร่วมกันเข้าไปแก้ไขปัญหาของผู้เรียนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรทยา ยันรัมย์ และพัชรา เดชโฮม (2562, น. 1) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน วัดจันทร์ ประดิษฐารามสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง (2564, น. 139) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นูรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564, น. 56-58) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดการประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกันเพื่อจัดทำแบบฟอร์มและแบบบันทึกเพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนหรือโรงเรียน มีการใช้ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลนักเรียนาน ผลการเรียนรู้ ตลอดจนมีการสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อเก็บข้อมูลนักเรียนด้านครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยิ่ง พรหมจารีย์ (2560, น. 53-55) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิวา ขุนชำนาญ (2563, น. 82-84) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก เช่นกัน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมอบหมายให้ครูใช้ข้อมูลด้านสุขภาพร่างกาย ด้านครอบครัว ด้านพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อจัดแบ่งเป็นกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยการจัดประชุมครูและบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนที่เหมาะสม มีมาตรฐาน และเป็นแนวทางเดียวกันในการคัดกรองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง (2564, น. 139) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนุรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564, น. 56-58) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษาในอำเภอสาบบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนจัดทำ แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียนตามศักยภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนา นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ ได้รับการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังมอบหมายให้ครูที่ปรึกษาจัด กิจกรรมโฮมรูมเป็นประจำทุกวัน ตลอดจนจัดอบรมครู และบุคลากรเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการในการดำเนินการ ส่งเสริมทักษะชีวิต และสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรียาภัทร ศรีไกรและธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี (2565, น. 1) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุค NEW NORMAL ของ ผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาชั้นพื้นฐานที่ 3 เมืองศรีภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของบุญยิ่ง พรหมจรรย์ (2560, น. 53-55) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนประถมศึกษาด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการ กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อรองรับกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา โดยมีการจัดกิจกรรมอบรม คุณธรรม จริยธรรมและกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรม นักเรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญและคำนึงถึงการส่งเสริมวินัยเชิงบวก โดยมีครูคอยช่วยเหลือนักเรียนที่มี ปัญหาด้วยความเต็มใจและมีความเอื้ออาทร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำอานค์ ทองอ่ำ (2560, น. 93-94) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของศิวา ขุนชำนาญ (2563, น. 82-84) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.5 ด้านการส่งต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดอบรมและจัด กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจในการส่งต่อนักเรียนให้กับครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ตลอดจน ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือ พร้อมทั้ง รายงานผลการดำเนินกิจกรรมในการส่งต่อนักเรียนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรมาภรณ์ สนธิ (2560, น.69-71) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับ ประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่าการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาราย ด้านพบว่าและสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกีสสร สุริยะ (2562, น. 70-74) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมากเช่นกัน

ผลการวิจัยในภาพรวมพบว่าการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ที่เน้นความร่วมมือของครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างเป็นระบบใน 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ผลการวิจัยสะท้อนว่าโรงเรียนส่วนใหญ่สามารถดำเนินการตามแนวทางนี้ได้ดี โดยเฉพาะในด้านการคัดกรองและการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ซึ่งอธิบายได้ด้วยทฤษฎีระบบ (Systems Theory) ที่มองว่าการพัฒนาองค์ประกอบย่อย (นักเรียน ครู ผู้ปกครอง) ให้เชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลต่อความสำเร็จของทั้งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โดยเฉพาะด้านการส่งต่อนักเรียน อาจวิเคราะห์ได้จากทฤษฎีเชิงพฤติกรรม (Behaviorism) ที่เน้นการตอบสนองต่อพฤติกรรมของนักเรียนผ่านกระบวนการเสริมแรง หากไม่มีระบบข้อมูลและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน การประเมินปัญหาและการส่งต่อก็จะเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน พบว่า

2.1 ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูทั้งเพศหญิงและเพศชายให้ความสำคัญกับการบริหารและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความตั้งใจ และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร ส่งผลให้ครูมีทัศนคติต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลา ขุนชำนาญ (2563, น. 82-84) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนจำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสำอาด ทองอำ (2560, น. 93-94) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนจำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเหมือนกัน

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารงานจึงสามารถวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ตามกรอบในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ivo อย่างชัดเจน ส่งผลให้ครูสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง (2564, น. 139) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของรองรัตน์ ทองมาลา (2559, น. 69-70) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกันเหมือนกัน

2.3 ครูที่อยู่ในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็กมีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบในการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ มีการส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการอบรมและพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องแต่ทั้งนี้อาจพบปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่กับขนาดกลาง อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางมีนักเรียนจำนวนมากทำให้ข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนมีจำนวนมาก การคัดกรองนักเรียนเพื่อจัดแบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาจึงต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้นจึงอาจทำให้ครูมีทัศนะต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทสร สุริยะ (2562, น. 70-74) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

ขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูตามขนาดของโรงเรียนต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่าไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของนุรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564, น. 56-58) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการคัดกรองนักเรียนพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เหมือนกัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามทัศนะของครู พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดแยกนักเรียนยังไม่ชัดเจน ทำให้การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลยังไม่เป็นระบบ ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือขาดความต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งร่วมกันวางระบบการทำงาน การวางแผนการจัดกิจกรรมให้ชัดเจนทุกขั้นตอน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับครูให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว สามารถประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องและส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาได้อย่างทันท่วงที ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรียาภัทร ศรีไกร และธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี (2565, น. 1) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุค NEW NORMAL ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 3 เมืองศรีภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน สนับสนุนและจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในการคัดกรอง จัดทำโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564, น. 56-58) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรดำเนินการให้ครูศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ดำเนินการให้มีระบบการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง โดยใช้แบบประเมิน (SDG) ในการคัดกรอง ดำเนินการให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียน

ทุกภาคเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมโฮมรูมให้กับผู้เรียนในแต่ละสัปดาห์ได้อย่างเหมาะสม และเอาใจใส่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

สรุปได้ว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบุรี สามารถสังเคราะห์เป็นกรอบองค์ความรู้ที่สำคัญ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาและยกระดับการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียน

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนมีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยใช้ระบบสารสนเทศ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตพฤติกรรม เพื่อทำความเข้าใจลักษณะเฉพาะตัวของนักเรียนแต่ละคน อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผนให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนดำเนินการจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยใช้เกณฑ์ที่พิจารณาจากข้อมูลด้านสุขภาพ พฤติกรรม ผลการเรียนรู้ ความสามารถพิเศษ และสภาพครอบครัว เพื่อให้การช่วยเหลือมีความตรงเป้าหมายและสอดคล้องกับความต้องการจำเพาะของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

ในส่วนของการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมหลากหลายที่มุ่งส่งเสริมทักษะชีวิต ความสามารถพิเศษ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น การอบรมทักษะชีวิต กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเน้นการวางแผนเชิงรุกในการดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา ผ่านการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมวินัยเชิงบวก การให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด และการดำเนินโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

สำหรับการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนได้สร้างเครือข่ายการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานด้านสุขภาพจิต หน่วยงานคุ้มครองเด็ก และหน่วยงานด้านสวัสดิการสังคม เพื่อให้เด็กนักเรียนที่มีปัญหาซับซ้อนสามารถเข้าถึงการช่วยเหลือเฉพาะทางได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังพบว่า การดำเนินงานในด้านการส่งต่อนักเรียนยังมีจุดที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะการสร้างระบบข้อมูลนักเรียนและการจัดทำแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

กระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน การจัดทาระบบสารสนเทศนักเรียนรายบุคคล การอบรมพัฒนาศักยภาพครูผู้รับผิดชอบ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน โดยทั้งหมดนี้ต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างครบวงจร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งต่อมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ควรเสนอให้โรงเรียนจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการส่งต่อนักเรียน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

2. ผลการวิจัยพบว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลยังไม่เป็นระบบ ดังนั้น ควรเสนอให้จัดทำระบบฐานข้อมูลนักเรียนแบบอิเล็กทรอนิกส์ และให้ครูที่ปรึกษาใช้เครื่องมือประเมินเชิงพฤติกรรมอย่างเป็นระบบ

3. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทาง ดังนั้น ควรเสนอให้มีแผนพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ผ่านการอบรมและพัฒนาทักษะด้านภาวะผู้นำในเชิงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียน และโรงเรียน เพื่อให้ครูใช้หลักเกณฑ์ที่ตรงกันในการคัดกรองนักเรียน โดยการใช้ข้อมูลด้าน สุขภาพร่างกาย ด้านพฤติกรรมของนักเรียน ด้านผลการเรียน ด้านครอบครัว ด้านความสามารถพิเศษ ด้านค่าใช้จ่ายระหว่าง ไป-กลับโรงเรียน และด้านอาชีพของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น กลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหาได้อย่างถูกต้อง

2. ควรจัดตั้งศูนย์เครือข่ายข้อมูลนักเรียนระดับเขตพื้นที่ฯ เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ และจัดทำโปรไฟล์ นักเรียนแบบรายบุคคลที่สามารถเข้าถึงได้โดยโรงเรียนในสังกัด เพื่อใช้ในการคัดกรองและส่งต่อนักเรียนได้ อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชน สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์. (2564). *การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอ สายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา
- บุญยิ่ง พรหมจารีย์. (2560). *การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธัญบุรี, ปทุมธานี*.
- เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง. (2564). *ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. Journal of Roi Kaensarn Acdemi, 6(2), หน้า 139 - 152*.
- ปรมาภรณ์ สนธิ. (2560). *แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี*.
- ปรียาภัทร ศรีไกร และธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี. (2565). *การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุค NEWNORMAL ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 3 เมืองศรีภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วารสารการบริหาร การศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 2(2), หน้า 1 - 12*.
- รองรัตน์ ทองมาลา. (2559). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี*.
- วรthyา ยันรัมย์ และพัชรา เดชโฮม. (2562). *การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน วัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 4(1), หน้า 1 - 8*.
- ศิวา ขุนชำนาญ. (2563). *การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา*.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี. (2564). ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี. เพชรบุรี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี.
- _____. (2566). ข้อมูลสารสนเทศปีการศึกษา 2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี. เพชรบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำอองค์ ทองอ่ำ. (2560). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- สุภัสสร สุริยะ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร.
- Krejie, R.V. & Morgan, C. (1977). *Educational Psychology*. 3rd ed. New York: Harcourt Brace.